

מקור

צבר בדימוס

לב חכמים (מאת חנוך ברטוב, ספריית פועלים, 1962) הוא אחד הבינוניים ביותר שבין מספרי "דור הפלמ"ח, מאשר את הכלל הידוע בסוג מסויים של הסיפורת העברית: אם אין לך כישרון ואין לך מה לומר, כתוב משהו על קיבוץ, ומשהו על עוללות מלחמת-העצמאות, ופנה בעזרת ה' פרוטקציה של אחת מ"מפלגות הפועלים" לבית-הוצאתה.

אם הרומאן או הסיפורים לא יודפסו עלי-ידי ספריית פועלים, יפורסמו על ידי הקריבוץ המאוחד. ואם לא יאיר למספר דור הפלמ"ח המזל אצל הוצאות-הספרים של מפ"ם ואחדות-העבודה, יטה לו אולי חסד עם עובד.

כל ההוצאות האלה היו מוכנות לממן כל ספר — ובלבד שיוכיח כי למפלגה יש דור המשך, וכי לוקני ספרותה גדל דור של תלמידים. בתמורה דרשו רק את המשולש הניצחי: גיבור פלמ"חאי, בת קיבוץ והי מצפון של תנועת העבודה.

מחיר זול, לכל הדיעות. ביהוד למי שלא היה בידו המטבע היקר של הכישרון הי אמיתי.

קוד המשוריין הבריטי. ספרות "צברית" שלמה חיה מנושאי-הגנזים לימי התש"ח, ימי הקיבוץ והפלמ"ח — ימים שבהם משפטים כ"ברחוב הארוך נש" מע קולו של המשוריין הבריטי" או "החב" לונים יצאו לעבר הבית" (המצויים בשפע בכתיבת ברטוב בצד תיאורי קיבוץ) נתקב" לו בתרועות מצד הביקורת. בינתיים נשתנו הזמנים. המציאות הישראלית המודרנית, המורכבת, תובעת לעצמה מבע חודש בפרוי זה.

אך סופרי תש"ח מסוג שמיר, ברטוב, האחים מגד לא הצליחו להינתק מההגדרות התקופה שרוממה ושגדלה אותם. הם היו ונשארו חניכי תנועת-נוער ציונית-חלוצית בדימוס. שעה שאהרן מגד מנסה לחקות את קאפקא — הרי זה קאפקא ישראלי זעיר, במיכנסיהאקי קצרים וחולצה כחולה עם שרוך אדום או לבן, שעה ששמיר מנ" סה את כוחו במחזה "בעיית" ומחוכם — רואים מתחת למעטה האכזיסטנציאליסטי את משה השמן וטובי-הלב מתנועת-נוער, ה" זיול בכל פה תרנגולת או אבטיח בקומי זיק.

מיגבלות אלה, שבמידת-מה פגעו גם ב" כישרון מובהק כס. יזהר, המצוי משכמו ומעלה מעל למגד או לשמיר, הופכות כתיבה כמו זו של חנוך ברטוב למהתלה לא-נעימה.

סיכומים פשטניים. בסיפור לב חכ" מים, שעל שמו נקרא הקובץ, והמוכר, למעשה, מערכון-החי, אומר ברטוב: "ואר" לם סיכומים פשטניים אלה, שבני-אדם נוטים לסכם את זולתם, מפני שצריכים סוף-סוף לאיזה סיכום ולדעת עם מי יש להם עסק, לא נתקבלו מעולם על דעת צבי". הם לא נתקבלו, אולי, עד דעת צבי. אבל, לצערו של הקורא, נתקבלו בהחלט על דעת מ" מספר עצמו.

כל ספרו מורכב מסיכומים פשטניים אלה, הכתובים בלשון דלילה עד-להפליא כגון "אלפרד חזר הביתה. וזאת הפעם היתה הגובתם של החברים משונה אפילו מהת" נהגות גופו של אלפרד". או "למה אתם מחכים, חבלנים? תזונו את התחת". משפט סתמי ושטוח רודף משפט סתמי ושטוח. אבל כל תיאור שטוח וסתמי טוב מ"חוכ" מות" ברטוביות מסוג "ככל שאנו מוסיפים שנים, מזכיר לנו כל אדם אדם אחר", ש" המחבר מפרז בניביות.

הממשיך בעלי-כורחו. לב חכמים נימנה על אסכולת הריאליזם הקטן והשדוף, במיצויו הגרוע ביותר. סיפורים מסוג דוב" רין האדם או טביב מקרה הטבעת מעור" ררים את הרושם הלא-נעים, שברטוב כותב מתוך אינציה, בלית-ברירה. הוא ראה עצ" מו פעם בחזקת סופר, על רקע קוניגונקטור" רה מסוימת של "סיפורי הפלמ"ח" ו"סופ" רי המפלגה" ברוח הוידאנוביוז זיל, וצכ" שיו קשה לו, כמו לרבים אחרים, לחדול מכך.

ספר מסוג לב חכמים מההה, משום כך, יותר בעייה חברתית מאשר ספרותית. זו בעיית דור סופרים, שצמח על ברכי המפל" גות הציוניות, הודות לטיפוח החומרי ה" מכחן והפירסומת של המנגנון שלהן, החש עכשיו שהקרקע נשמטת מתחת לרגליו. מקרה ברטוב בולט כאן במיוחד רק משום שהוא הפחות מוכשר ביניהם.

עד 500 ל"י

הנחה

במכירת

יובל 25 ה-

מיוני 22/7 עד יום 22/8

FORD

חברה א"י לאוטומובילים בע"מ-תל-אביב • חיפה • ירושלים

חפיפת ראש

שכמוה טרם נסית...

מי שיער המיוצרים בהתאמה לאקלים ארצנו, מזינים את עור ראשך בחומרים המחזקים שרשים ו- מסלקים קשקשים וזאת תוך חפיפה נעימה המעניקה לך נקיון, ברק והופעה.

אליקסיר 2

בקבוקון ב-75 אגורות, בשני סוגים: לשיער יבש ובינוני • לשיער שמן

מוצר איכות פרי שנות מחקר ונסיון של הביאוקוסמטיקאי ד"ר א. רובין

הקל לזכורניים פגאמאת ע"י Helwan בלפארת

המשחה המפורסמת להרחקת

לק הצפורניים

מופץ ביותר מ-40 ארצות תבל עכשיו גם בארץ • ה ל ו א ן - אינו מכיל אצטון, מונע צריבה והצהבת הצפורן ובית הצפורן • קל לשמוש • אינו מתיבש • חוצרת מפעלי Dr. WURMBOECK LTD. המפיץ בישראל: לילית

בבוקר, אחה"צ ובערב

למודות-היבניים

בקורסי קיץ

עברית, אנגלית, צרפתית גרמנית ועוד כמות מיוחדות לתלמידי בתי-סודיים ותיכונים

ח"א, נחלת בנימין 2, סל. 56347 — פתח-תקוה, מונטיפיזי 4